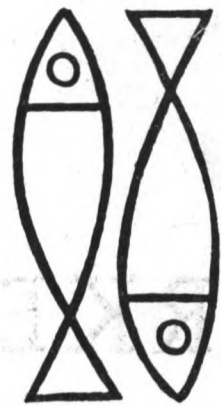

OPBOUW

WEEKBLAD TOT OPBOUW VAN HET GEREFORMEERDE LEVEN

uitgave van de gereformeerde persvereniging „opbouw“

Adres redactie: ds. H. Amelink, Waal 5, Langerak (Z.-H.)

Administratie: Drukkerij Steenberg, Slotlaan 220, Zeist

De leeftocht voor de reis

„... en Mozes noemde Hosea, de zoon van Nun, Jozua“ (Num. 13:16)

Numeri 13 begint met het bevel van de HERE aan Mozes om verspieders uit te zenden naar Kanaän. Was dat nu niet een vreemd bevel?

Die verspieders zullen straks vertrekken en Kanaän binnengaan. Daar zullen ze wegen, steden, mensen en landen zien. Maar... de muren van Jericho zullen er bij staan in al hun kracht en glorie! De bewoners van het land zullen zich aan die verspieders voordoen in al hun macht en strijdbaarheid! Het zou toch veel beter zijn, als Israël maar niet van tevoren op de hoogte was gekomen van de grote kracht van de vijand! Nu is de kans op de ontmoediging van Israël toch veel groter? Zo denken wij dan: En... stelt het vervolg ons niet in het gelijk? Wat was dan de zin van dat bevel aan Mozes?

In vers 16 staat een kleine notitie, die toch niet minder is dan een „sleutel der kennis“. Mozes veranderde de naam van Nun's zoon Hosea in Jozua. Leest u daar vooral niet over heen.

Hosea betekent zoveel als „Redden!“, „Verlossen!“, „Bevrijden!“. We zien dan vóór ons een vader, die een luide kreet slaakt uit de diepten van Egypte's ellende en die die kreet „verduurzaam!“ in de naam van zijn zoon.

Jozua betekent zoveel als „De HERE is verlossing“. Die nieuwe naam is als het ware een antwoord, hèt antwoord, op de oude naam. Niet meer een kreet, maar een belijdenis, een prediking tegelijk. Een prediking van de verlossing, die gekómen is, die thàn gezien wordt, die ook in vervulling komen zal. Want de HERE is verschenen! De HERE, de God van het léven, die leven geeft uit de dood. De HERE, de God, die er is, die machtig tegenwoordig is als Verlosser. In de grote verlossing uit Egypte is de heerlijkheid van die Naam HERE gebleken.

Straks gaan de verspieders op weg. Wat krijgen ze mee als leeftocht voor de reis? Aan het begin van de reis staat een naam, een naam die vèr uitrijst boven zijn drager: Jozua — de HERE is verlossing!

Met die naam moeten ze het nu ook doen. Ze moeten nu de proef doorstaan. Zal het gelóóf bij hen gevonden worden? Zal het bij Israël gevonden worden?

Dan begrijpen we ook die merkwaardige reis. Ze moeten uitgaan van die naam Jozua. Daarvan moeten ze „leven“. Al bij het begin van de tocht. In het verloop van hun reis zullen ze gewaar worden, dat het geen plezier-

tochtje voor het vlees wordt. De HERE heeft niets neergeslagen van Kanaäns macht. Hij heeft alles laten staan: de muren, de steden, de mensen. Een enkele oppervlakkige vergelijking van de Kanaänietenmacht met die van Israël zal tot een onweersprekelijke conclusie leiden: een nadelig saldo! Geen beginnen aan wat onze kracht betreft! Hopeloos voor de macht van onze arm!

Maar dan... dan zullen ze moeten terugkeren tot de naam, waarvan ze ook zijn uitgegaan: Jozua — de HERE is verlossing.

Het begin moet zijn een belijdenis: de HERE alleen.

Het einde moet zijn een verdiepte belijdenis: O HERE, wij hebben het duidelijk gezien: Het kan niemand anders zijn dan Gij alléén. Gij alléén onze Verlosser! Maar in U gelóven wij dan ook.

De hele tocht is een vraag om geloof. De HERE beproeft hen. Zult gij, zal Israël straks inderdaad weten, dat het de zaligheid moet en ook mag zoeken buiten zichzelf, in „Jozua“, in de HERE, die als Verlosser tegenwoordig is?

We weten het, Israël heeft toen de proef niet doorstaan. Dat was niet „zielig“ maar schuldig. Ze hebben de éنية naam, waarin het behoud is, niet aangegrepen. Ze zijn blijven steken in de Kanaänietenmacht. Ze hebben niet gekend dat heilzame „terugvallen“ op die naam Jozua, op de HERE, die verlossing werkt. Ze konden niet ingaan vanwege hun ongeloof. Ze hebben niet ingezien, dat de HERE in Kanaän alles had laten staan om een groot licht te werpen op de éنية naam, die vóór hen stond als een prediking: Ik ben uw Verlosser, uw Redder.

„Ik geloof in Jezus Christus, Gods eniggeboren Zoon, onze Here“. De naam Jezus is niets anders dan de Griekse vorm van de Hebreeuwse naam Jozua. Hij is de gróte Jozua.

Nu rijst de naam echter niet meer ver boven zijn drager uit. Want in Jezus is de HERE verschenen. Hij is de verlossing en Hij gééft die. In Hem is de ganse verlossing besloten en gegeven. In Hem, die geleden heeft en gestorven is, die ook is opgestaan van de doden.

In onze doop straalt het licht van die éne Naam: Jezus, Jozua. De doop beteként immers de afwassing der zonden in Zijn bloed.

Is het u wel eens opgevallen, dat ons Doopsformulier uit de Schrift zulke diep-ernstige dingen naar voren brengt? Een klein

kindje, pas geboren — „de wereld verzaken, de oude natuur doden“ — „opdat het zijn kruis, Hem dagelijks navolgende, vrolijk dragen moge...“.

Neen-zeggen tegen de wereld, tegen de wereld die „terugslaat“; dan... het kruis om Christus' wil. Wat een ontzaglijk moeilijke reis voor dat kindje, voor ons allen! Wat een ontzaglijk moeilijke reis, vóórdat het in Kanaän tot rust komen mag, voordat het zonder verschrikken voor de rechterstoel zal verschijnen.

Ja, wat een moeilijke tocht! Want ook nú zien we dat vreemde. De HERE heeft nog niets neergeslagen. Alles stáát er nog. De wérelde staat er nog. In àl zijn macht. En die wereld „geeft niets méé“, die is keihard. Een muur, een stad, een vesting van Kanaän. Ach, ach, waarom krijgen we dat allemaal al te horen, vóórdat we het nog kunnen begrijpen? Is dat niet een grote ontmoediging aan het begin van de reis?

Is dat nu de liefde van de hemelse Vader? Wat krijgen we méé in onze krachteloosheid? Wat moet op die tocht, die onze kracht te boven gaat, ... wat moet op die tocht onze lééftocht zijn?

Aan het begin staat de naam Jozua, de naam Jezus. Een naam, waarvan we moeten uitgaan, waarop we moeten terugvallen: De HERE is verlossing, Christus onze Verlosser. De éنية Naam. En we zullen ons leven lang bemerken, dat het de enige is. De vestingen van Kanaän werpen het licht op die naam, op het „exclusieve“ van die naam. Daarmee alleen moeten wij het doen.

En wij moeten in de kracht van de HERE volharden, waar Israël bezwaken is. Wie op dit enige fundament bouwt zal niet beschaamd uitkomen.

De HERE is er, Jezus Christus, Immanuël — mèt ons is God!

Er zijn uitdrukkingen, die we vaak en gemakkelijk uitspreken, terwijl we ons leven lang de betekenis ervan moeten blijven leren.

Eén van die uitdrukkingen is: onze zaligheid zoeken buiten onszelf in Christus Jezus.

H. Smit - Den Helder

KERKELIJK *Leven*

En nu: de belijdenis in de praktijk

Lang en luid is er van de kant van hen, welker synode daagt te Hoogeveen, geroepen, dat 'de' belijdenis in geding is; dat 'men' — de uitgeorganiseerde en uitgerangeerde broeders, gemeenten, ambtsdragers — van 'de' belijdenis af wil, van 'de' kerkorde, van 'het' kerkverband enzovoort.

Nu de belijdenis in de praktijk.

De belijdenis aangaande de kerk bijvoorbeeld.

De artikelen 27, 28 en 29 geven duidelijk en eenvoudig de kenmerken van de ware, de echte kerk van Christus aan; waaraan men weten kan of zich in een zich als kerk presenterende vergadering ook metterdaad de kerk vertoont, die we met de apostolische geloofsbelijdenis overeenkomstig Gods Woord geloven en belijden. Men kan ook zeggen: de kerk, die de Here ons belooft. Want volgens ons aller belijdenis, Zondag 7 van de Catechismus, is de apostolische belijdenis anders niet dan een samenvatting van de beloften Gods. Ook de heilige, algemene, christelijke kerk of, om met de belijdenis van Nicéa te spreken, de ene katholieke en apostolische kerk is een belóofde zaak.

Welnu, deze katholieke en apostolische kerk heeft natuurlijk kenmerken. Zij is te herkennen. Volgens artikel 29 van de nederlandse geloofsbelijdenis zijn het er drie:

1. zo zij de reine predikatie des evangelies oefent;
2. indien zij gebruikt de reine bediening der sacramenten, gelijk Christus ze ingesteld heeft;
3. zo de kerkelijke tucht gebruikt wordt om de zonden te straffen.

De Hoogeveners beweren dat deze belijdenis in gevaar is.

Ze zullen dat in gemoede wel menen.

Dat houden we vast totdat het tegendeel blijkt.

Het bewijs dat een kleine dertigduizend kerkleden, een 75 à 80 predikanten, meerdere honderden ambtsdragers deze belijdenis metterdaad loslaten is nog nimmer geleverd.

Al evenmin dat in de samenkomsten van de uitgeworpenen, uitgerangeerden, van doopvont en avondmaalstafel verdrevenen deze drie zaken niet gevonden worden.

Nog minder dat zich bij hen de merktekenen van de valse kerk vertonen:

dat zij zich en hare ordinantiën meer macht en autoriteit toeschrijft dan het Woord Gods en zich AAN HET JUK VAN CHRISTUS NIET WIL ONDERWERPEN;

dat zij de sacramenten niet bedient, gelijk Christus in zijn Woord verordend heeft, maar daar af en toe doet, gelijk als het haar goed dunkt;

dat zij zich meer op de mensen grondt dan op Christus;

dat zij vervolgt degenen, die heilig leven naar het Woord Gods en die haar bestraffen over haar gebreken, gierigheid en afgoderijen.

Er komt een vierde kenmerk van de ware kerk bij: of zij nl. wel behoort tot het kerkverband. Precies gezegd: tot HET kerkverband. Het Hoogeveense.

Het blijkt uit velerlei korrespondentie.

We noemen een enkel voorbeeld:

1. Onlangs berichtte een kerk aan een andere dat de samenwerking in een bepaalde door en door kerkelijke zaak, de zending, als verbroken moest worden beschouwd omdat... het kerkverband verbroken was. Het betrof de zending. Men kon met die kerk, die men notabene zelf had uitgesloten, niet meer het evangelie doen prediken aan de andere kant der aarde.

NIET omdat die zendende kerk zou zijn afgeweken van het evangelie Gods, DOCH omdat er met deze kerk, niet door háár schuld, geen kerkverband meer was.

2. Meerdere kerken weigeren aan vertrekkende leden een attestatie mede te geven (en dat dus in strijd met de kerkorde) indien zij niet beloven zich te voegen bij een van de Gereformeerde Kerken 'binnen' het kerkverband. Zij zijn alzo niet meer naar artikel 28 ned. gel. bel. schuldig zich te voegen bij een ware gemeente van Christus, maar bij een kerk 'binnen' het, d.w.z. het Hoogeveense kerkverband.

Uit Canada

Een gepensioneerde broeder was op langdurig bezoek in Canada. Bij kinderen en andere familieleden. Nu geviel het dat in de weken van zijn verblijf bij zijn zoons in Canada in de Canadian Reformed Church het avondmaal zou worden gevierd. Vader zou met de gemeente en de kinderen graag mee de dood des Heren verkondigen. Diende daartoe een verzoek in bij de kerkeraad. Die eer moet men de broeders geven — ze hebben er wel werk van gemaakt. Twee keer vergaderd. En het verzoek geweigerd. Niet omdat deze man niet voldeed aan de eisen van het Woord Gods, zoals deze ook in de belijdenis worden vertolkt, Zondag 30, artikel 30 ned. gel. bel., of aan hetgeen daarvan in het avondmaalsformulier wordt geleerd, doch...

omdat deze broeder in Nederland behoorde tot een uitgerangeerde, uitgeorganiseerde, uitgedreven gemeente van Christus.

Het vierde kenmerk.

Dat de drie andere verslindt.

Dát, let wel: dát kerkverband wordt een gouden kalf, waarvoor men z'n schatten ten offer brengt.

Laat ons het houden bij de belijdenis.

En samen eens rustig nadenken over de vraag of z'n kerkverband dat de kerken kan verhinderen als gemeente van Christus te leven wéér op de been moet worden gebracht. Het is, rooms of protestant, luthers of gereformeerd, episcopals of independentistisch, telkens weer een belemmering gebleken voor de gemeenten des Heren.

Kampen.

G. VISEE

De Vrije Kerken

Verba valent usu.
Woorden krijgen hun betekenis door het gebruik.

Daardoor kan een scheldwoord soms een ere naam worden.

Bekend voorbeeld is de naam Geuzen.

Die naam dateert uit de jeugdijaren van onze Nederlandse geloofsbelijdenis. Uit die tijd, toen de hand van de fanatieke Filips zwaar drukte op onze godvruchtige voorouders. Toen Willem de Zwijger zich nog niet openlijk aan de zijde der Calvinisten geschaard had. Uit het jaar, waarin Guido de Brès en Pérégrin de la Grange, dienaren des Woords te Valenciennes, opgehangen zijn. Uit 1566.

In april van dat jaar hebben 300 edelen aan de landvoogdes te Brussel een rekest of smeekschrift overhandigd, waarin zij om matiging der plakkaten vroegen. Margaretha, wat onder de indruk van zo'n talrijke stoet, zou toen door Berlaymont opgebeurd zijn met de opmerking, dat het maar geuzen waren, met wie zij te doen had. Geuzen, van het Franse gueux. Groen van Prinsterer vertaalt het door „ellendelingen”. Maar ieder weet, welk een goede klank dit woord sindsdien juist gekregen heeft. Protestanten heten in Vlaanderen nu nog wel Geuzen.

Zo zou het ook weleens kunnen gaan met de naam „Vrije Kerken”. Gelijk de lezers van dit blad weten sprak prof. J. Kamphuis over de gemeenten, die waarlijk niet buiten zijn schuld uitgeworpen zijn, van „de zgn. vrije kerken”. Hij hield zijn hart vast voor haar toekomst. Hoopte, dat ds. G. Janssen van Amsterdam er bij zou zijn om in die losgeslagen kerken nog enigszins de orde te bewaren. Welke orde? Wel natuurlijk de orde à la prof. Kamphuis. De man, die van ds. Janssen nu echt geen pluimpjes te incasseren gekregen heeft in de laatste tijd vanwege de chaos, die voorzeker niet buiten zijn medewerking en verantwoordelijkheid is aangericht. Of toch uitgerekend die ds. G. Janssen maar zo vriendelijk wil zijn zich nu alvast voor het karretje van prof. Kamphuis te laten zetten, opdat deze een vinger in de pap behoude wanneer onze uitgeworpen broeders en zusters straks hun kerkelijk samenleven misschien wat nader zullen gaan organiseren.

Tot nog toe voelde ik steeds een beetje bezwaar, wanneer ik over de uitgeworpen en weggedrongen kerken geschreven zag als vrije kerken. Omdat ik het woord „vrij” wat overbodig vond. Dit is toch de vrijheid van de Christelijke kerk, dat zij onder geen andere meester staat dan onder haar Heer en Gebieder Jezus Christus. Hij is haar enige algemene Bisschop en haar enig Hoofd. Tenminste, zo zeiden we dat in art. 31 N.G.B. Maar hoe was de praktijk telkens weer? Ook de laatste jaren weer, onder de neo-synodocratie? Dankzij een heerleger van pausjes?

Daarom ben ik toch meer voor die naam „Vrije Kerken” gaan voelen. Ik vond dat woord „vrij” eerst wat overbodig. Je spreekt toch ook niet van nat water. Want alle water is nat. En zo is Christus' kerk uiteraard ook vrij. Wat anders?

Maar mochten we in de toekomst soms „Vrije Kerken” komen te heten — je weet nooit, hoe iets groeit — dan moeten we in dat woord „vrij” toch maar goed blijven horen onze bevrijding van de neo-synodocratie van lieden als prof. Kamphuis en God bidden, of Hij ons en onze kinderen in de toekomst genadig voor soortgelijk kwaad wil bewaren. Zie Ps. 66: Gij deedt mensen over ons hoofd rijden. Wij zijn door vuur en door water gegaan. Maar Gij voertet ons uit in de overvloed.

Zo kan de naam „Vrije Kerken” nog een les voor onze kinderen en kleinkinderen inhouden. Elkaar niet slaan, Luc. 12:45. Over elkaar niet heersen, Matth. 20:22. En een dankbaar, Christelijk, Geestelijk gebruik maken van de les der geschiedenis. Ook der jongste geschiedenis.

Dan moge er over ons gesmaald zijn als de zgn. vrije kerken, waarmee het helemaal verkeerd zal gaan, tenzij ds. G. Janssen het klaart en ons bij de belijdenis en de kerkenordering bewaart. Als God het niet verhoedt, scheidt prof. Kamphuis ons nu alvast op met een confessionalistische en imperialistische hypotheek.

Maar we mogen van onze Heere Jezus geen bazen in de kerk er op na houden. Geen bazen op twee benen, of zij nu Janssen, Kamphuis of Vonk heten. En geen bazen van papier, of zij nu belijdenisgeschriften of kerken-

(vervolg op pag. 312, 2e kolom)

In de praktijk speelt dat alles bij de uitrangeerders, uit-organiseerders en uitwerpers geen rol.

De zin van de arbeid

Het nadenken over de zin van de arbeid vormt een belangrijk onderdeel van de uitermate belangwekkende discussie omtrent de plaats van de mens in de samenleving en de mogelijkheden die er zijn om de samenleving om te vormen. Ook het christelijk denken zal bij de voortduur moeten deelnemen aan deze discussie en zal in confrontatie met andere denkrichtingen het vaandel van het evangelie moeten oprichten. In het onderstaande wil ik enkele opmerkingen maken over de zin van de arbeid met de bedoeling om een eventuele discussie over enkele maatschappelijke en sociale vragen op gang te brengen.

Het christelijk denken en met name het traditioneel gebonden christelijk denken heeft het altijd moeilijk gehad met de vraag naar de zin van de arbeid.

Onder het traditioneel gebonden christelijk denken versta ik dat denken dat op basis van enkele uit de bijbel gedistilleerde „waarheden” over de mens en de samenleving zich in grote lijnen neerlegt bij de bestaande structuren en verhoudingen in de samenleving en de bijbel vooral hanteert als wapen tegen al te grote misstanden. Na de industriële revolutie is de zwakheid van dit denken duidelijk gebleken in de confrontatie met o.m. het marxistisch denken.

In het marxisme vindt men de grondgedachte dat de waarde van de mens verankerd ligt in zijn produktieve capaciteit.

Marx en zijn profeten hebben aan de grote massa van de arbeiders een aards perspectief geboden. Door de ontwikkeling van de productieverhoudingen zou er een socialistische maatschappij ontstaan. In deze maatschappij zou er geen vervreemding meer zijn van de mens van het product van zijn handen. In de kapitalistische maatschappij vervreemdt de mens steeds meer van zich zelf, doordat de waarde van de productie in handen komt van de kapitalisten. Slechts in een maatschappij waarin „de erfzonde” van het bezit is uitgebannen bestaat er hoop voor een waar mens-zijn. Tegen dit perspectief had het traditioneel gebonden denken weinig verweer. Men wees op het materialistisch aards-gericht-zijn van het marxisme, maar handhaafde in beginsel de bestaande situatie. De arbeider werd opgeroepen en vermaand tot geduldige onderwerping, terwijl aan de bezittende klasse werd voorgehouden dat het doen van barmhartigheid een christelijke norm was.

Het is met name de grote verdienste geweest van de voormannen van de christelijke vakbeweging (o.m. Kater, Talma, Smeenk, Amelink en Stapelkamp) dat men zich bewust is geworden, dat het christelijk denken zich niet hoeft neer te leggen bij de bestaande verhoudingen, maar juist het christelijk denken de vraag naar de legitimiteit van de verhoudingen in de samenleving tot veld van onderzoek dient te maken.

Maar ondanks de christelijke vakbeweging zijn er in de loop der tijden vele mensen van de kerk vervreemd omdat zij het oneens waren met de bestaande structuren en vaak onbewust verzet aantekenden tegen de al te gemakkelijke redeneringen vanuit het christelijke kamp.

Zie ik het goed, dan wordt het traditioneel gebonden christelijk denken over de zin van de arbeid bepaald door enkele fundamentele opvattingen.

In de eerste plaats de opvatting dat de mens zondig is en dat de hele schepping zucht onder de vloek van de zonde. In de tweede plaats de gedachte dat het koninkrijk Gods niet van deze wereld is en dat alle hervormingen van de samenleving toch eigenlijk maar klein goed zijn in vergelijking met de oprichting van het rijk Gods na de jongste dag.

Deze beide opvattingen kunnen dan nog verpakt worden in het „wijze” kled van de

Prediker, die immers aan al het zwoegen en het slaven, aan armoede en rijkdom, aan wijsheid en domheid enige zin heeft ontkend omdat alles ijdelheid is.

Hoe men zich bewust of onbewust ook moge afzetten tegen dit christelijk denken (en de moderne theologie is van dit verzet vervuld) het is duidelijk, dat elke poging om de normen van het evangelie te laten doorklinken in de discussies rondom de mens en zijn arbeid, eerst klaar zal moeten komen met deze beide opvattingen.

Nu ben ik er van overtuigd dat deze opvattingen in het geheel geen obstakels zijn, maar dat juist de waarheid van deze opvattingen een basis vormen voor een integrale visie op de plaats en de functie van de mens in de samenleving.

Om dat in te zien moet men zich realiseren dat men in het christelijk denken de visie vindt dat de mens beeldrager Gods is en dat de zin van alle arbeid heenwijst naar de Schepper aller dingen. De arbeid is dan ook een manifestatie van het menselijk ambt. Maar dan dringt zich hierbij direct de vraag op welk belang de mens heeft van zijn arbeid?

Dat de mens gesteld is om God te dienen, behoeft geen betoog, maar wat is daarvan de vrucht voor de mens? Nu kan men direct hierop antwoorden, dat de beloning hem wel zal worden geschonken, hetzij in deze wereld, hetzij, maar dan tenvolle in de komende wereld. Hierbij denkt men dan veelal aan het leven in de eeuwige heerlijkheid.

Maar hoe verhoudt zich nu het belang van God tot het belang van de mens? Kan men volstaan met erop te wijzen, dat er slechts een harmonie van belangen kan bestaan in de bedeling die niet meer van deze wereld is? Mag men volstaan met het constateren van het zondige in de mens en de zonde van deze wereld en dan het belang van de arbeid voor de mens op de lange baan te schuiven?

Bij het overdenken van deze vraagstelling komt men uiteraard terecht bij de wijsheid van de Prediker. Deze heeft immers gesteld dat alles geen zin heeft. De Prediker spreekt hier moderne taal en hij zou zich bij wijze van spreken kunnen meten met Harvey Cox en Marcuse.

Zo gezien zou het traditioneel christelijk denken zich goed aansluiten bij de Prediker, door zich niet bezorgd te maken over de zin van de arbeid. En dit wordt nog versterkt door het slot van de Prediker, waarin hij erop wijst, dat het uiteindelijk gaat om de vrees van God. De mens wordt voor de vier-schaar gedaagd en hij staat daar met lege handen. Op het eerste gezicht biedt de Prediker weinig perspectief als het gaat om een hervorming van de samenleving en het geven van enige zin aan de menselijke arbeid. Toch meen ik dat juist de Prediker ons de weg kan wijzen naar een waarlijk christelijk perspectief.

Naar het mij voorkomt heeft de Prediker geen algemene uitspraak willen doen over de zinloosheid van het bestaan en nog veel minder heeft hij de mens willen zoethouden met een eventueel toekomstig Godsgeschenk.

Het zinloze in de wereld ontstaat indien de mens zijn eigen zin doet en zich zelf of zijn prestaties tot zin wil verklaren.

Het menselijke heeft wel zin, omdat juist God alles in het gericht zal doen komen. De mens waarover de Prediker spreekt is niet de mens in algemene zin, niet de mens die opgaat in de armoede, de rijkdom, de cultuur, maar het is de mens die op weg is om zijn God te ontmoeten. Daar moet de mens al in zijn jeugd mee rekenen voordat de kwade dagen komen. Hij ontloopt zijn God nimmer, want dan zou hij buiten zijn mens-zijn gaan. Het creatuurlijke van de mens is juist dat hij zijn Maker nimmer kan ontlopen.

De verklaring van de zinloosheid van het handelen wordt door dezelfde Prediker opgeheven in de proclamatie van de zinvolheid van het bestaan van de mens die op weg is naar zijn eeuwig huis.

Het boek van de Prediker is een afrekening met de goden van de volken van rondom. Hij rekent af met de vastigheid die de mens zelf maakt. Deze vastigheden zijn even zoveel afgoden. Harvey Cox heeft eens gezegd, dat de afgoden goden zijn die niet kunnen waarmaken wat zij beloven. De Prediker heeft ontdekt dat de afgoden van rijkdom, cultuur e.d. nimmer recht kunnen doen aan wat zij beloven. Er ontstaat dan geen zin in dit leven, omdat het leven uitwijst naar een God die de mens zal ontmoeten voor de vier-schaar.

En deze God wil voor Zijn vierschaar een mens zien, die weet heeft van zijn manco, maar volgens de blijde boodschap van het evangelie mag zien op Christus die aan het leven weer zin heeft gegeven.

Het geloof dat wij op weg zijn om God te ontmoeten vindt zijn vervulling in Christus die in ware gerechtigheid Zijn God heeft kunnen ontmoeten, waardoor wij ook mogen zeggen, dat de gelovige op weg is om zijn Vader te ontmoeten.

Naar het mij voorkomt, ligt hier de sleutel voor het verstaan van de zin van de arbeid.

Om de zin van de arbeid te ontdekken, moeten we de arbeider als mens leren verstaan. De mens mag in deze wereld geen verlegstuk van een machine zijn omdat hij in die kwaliteit zijn God niet kan ontmoeten. God heeft hem verantwoordelijkheden gegeven en daarvan zal de mens rekenschap moeten geven. De mens is als mens getypeerd dat hij verantwoordelijkheden kent.

Nu kan men hiertegen opmerken dat de mens toch maar zondig is en dat er van het dragen van verantwoordelijkheden niets terecht kan komen.

Naar het mij voorkomt is men zo op een verkeerde weg. Het al te veel beklemtonen van de zondeval kan gemakkelijk leiden tot een zich neerleggen bij bestaande toestanden en verhoudingen.

Met alle bezwaren tegen het moderne theologisch denken, moet toch worden toegegeven dat men oprecht begeert om het christelijk geloof in deze wereld iets te laten betekenen. Men gebruikt hierbij wel de term „horizontalisering” waarbij men tot uitdrukking wil brengen dat het bij de andere wereld rondom de zin van de mens en het komende Godsrijk gaat om de andere wereld aan het einde van onze tijd. Het geloof verwijst de mensen niet buiten onze wereld en onze tijd naar een transcendent God, maar heeft te maken met onze verantwoordelijkheden in deze wereld en in deze tijd. In deze wereld ontmoet de mens zijn naaste en in deze naaste zijn God. Het geloof roept ons op om het geloof in God en Zijn heil met behulp en in termen van deze wereld uit te drukken.

In dit uitgangspunt is meteen gegeven het geloof in het oordeel dat God over deze wereld zal doen uitgaan, als wij menen van deze wereld een chaos te moeten maken. De mensen zijn nimmer te verontschuldigen als er een chaos ontstaat. Het verwijzen naar de zondeval en het beklemtonen van de onbelangrijkheid van deze aardse bedeling is geen grond voor vrijspraak.

In deze sfeer doordenkende meen ik te kunnen stellen, dat de arbeid a.h.w. naar twee kanten zinvol moet zijn. In de eerste plaats is de arbeid zinvol indien deze geschiedt naar de wil des Heren en gericht is op de verheerlijking van Zijn Naam. In de tweede plaats en hier mede verbonden is de arbeid zinvol, indien in deze arbeid de mens verantwoordelijkheden draagt.

Dit mag men niet afdoen met een dooddoener dat ieder mens van nature verantwoordelijkheid draagt. Want het gaat hier om uitdrukkelijk geformuleerde verantwoordelijkheden.

Ik zou dit in het onderstaande nog willen verduidelijken door het maken van enkele fragmentarische opmerkingen.

Zoals gezegd zal men om de zin van de arbeid te ontdekken, de arbeider als mens moeten leren verstaan. Een productiesysteem dat de arbeider slechts kan waarden als leverancier van arbeidskracht, welke leverantie dan wordt geregeld via een arbeidscontract, kan de arbeid niet zinvol waarden omdat de arbeider als mens opzij wordt geschoven.

Nu zou men hiertegen kunnen opmerken, dat het mogelijk is dat er in zulk systeem wel menswaardige toestanden kunnen heersen en dat het toch niet onmogelijk is dat aan de arbeiders een zekere welvaart kan worden verschaft.

Uiteraard is dit mogelijk, maar dan maakt men de fout dat men de zinvolheid koppelt aan een toestand, aan een zekere tevredenheid. Maar het gaat hier om fundamentele vragen. Het gaat om de vraag of in zulk een systeem de arbeider als mens kan fungeren. Evenmin kan men stellen dat de zin van de arbeid wordt gevonden in de mate van inspanning. Men kan zich in religieuze zin vele inspanningen getroosten en toch zinloos bezig zijn.

Voor mijn gevoel moet de zin van de arbeid gekoppeld worden aan de idee van verantwoordelijkheid. De arbeider verricht zinvolle arbeid indien hij zich verantwoordelijk kan weten. Indien hij in staat wordt gesteld om binnen de grenzen van de mogelijkheden verantwoordelijkheden kan en durft te dragen. Ik geloof dat aan de idee van verantwoordelijkheid tekort wordt gedaan indien men deze zo vertaalt, dat de arbeider in verantwoordelijkheid moet doen wat de baas hem opdraagt.

Het zou te ver voeren om deze gedachte volledig uit te werken. Trouwens de aard van dit blad laat dit ook niet toe. Ik volsta daarom ook met wat losse opmerkingen en suggesties.

Indien er in onze kringen wordt gefulmineerd tegen medezeggenschap, dan meen ik wel eens geluiden te beluisteren die een m.i. verkeerd gebruik maken van het begrip „verantwoordelijkheid”. Men zegt dat de ondernemer verantwoordelijk is voor de onderneming en dat de arbeiders verantwoordelijk zijn voor het resultaat van hun arbeid. Daarvoor krijgen zij een bepaalde beloning, maar de gezagsverhouding en vooral de eigendomsverhoudingen moeten worden gerespecteerd.

Het is echter duidelijk dat ook de arbeiders verantwoordelijk zijn voor de onderneming en dat het alleen maar tragisch is dat vele arbeiders dit niet voelen. Maar dat men hier in gebreke is, betekent niet dat men zich hierbij moet neerleggen. Het is niet in te zien waarom de directeur van een N.V. meer verantwoordelijk zou zijn voor de onderneming, dan de arbeiders die het product van de onderneming voortbrengen. Zowel de ondernemers als de werknemers zijn verantwoordelijk alhoewel de éne verantwoordelijkheid niet even groot behoeft te zijn als de andere en beide op andere zaken betrekking kunnen hebben.

Ik vraag me wel eens af of wij niet een te krampachtige visie hebben op de eigendomsverhouding. Weliswaar zal men niet ronduit de eigendomsverhouding in discussie brengen. Veelal zal men de verantwoordelijkheden van de werknemers afdoen met de dooddoener dat er toch één de leiding moet hebben. Dat men de weinig zinvolle norm van materiële doelmatigheid hanteert neemt men dan maar als gegeven aan. Ik ontken categorisch dat de norm van de efficiëncy mag worden aangelegd bij de vraag naar de omvorming van de samenleving. Het is een norm, maar niet de allesbeheersende.

Naar het mij voorkomt kan de arbeid slechts zinvol zijn als in het economisch systeem aan

de werknemers alle mogelijkheden worden gegeven om verantwoordelijkheden te dragen. Ieder systeem dat deze verantwoordelijkheden ontkent is een goddeloos systeem. Het is een systeem waarin de mens denatureert. Het is een satanisch systeem omdat het de mens zijn waardigheid ontnemt en daarin de mens berooft van de mogelijkheid om als mens zijn Maker te ontmoeten.

Vraag mij niet om een concrete uitwerking van een goed systeem. Daar zal veel over moeten worden gedacht, maar dat het kan staat voor mij vast. Er zijn in deze wereld al experimenten aan de gang die een andere koers laten zien. Inderdaad, gemeten aan de norm van de efficiëncy, nog geen groot succes, maar op de weg naar de verantwoordelijke mens een kansvolle zaak.

Vervolg van pag. 310

De Vrije Kerken

ordeningen (meervoud a.u.b. zetter!) heten. Het woord dominee is al akelig genoeg. Uit onze Roomse tijd (vgl. meneer pastoor; drie „heren” op het altaar bij een voorname mis).

Eén is uw meester en gij zijt allen broeders, Matth. 23:9.

Die éne meester is Jezus Christus. Hij is, behoort tenminste nu alreeds te zijn, koning over de, nog steeds wel wat erg nederige, burcht Zion, Ps. 2. Maar, houdt moed, geliefde Christenen. Hij komt. Hij komt in grote glorie. Houdt Zijn dag voor ogen. Als gij op die dag maar tot Zijn edelen moogt behoren.

De edelen van 1566 — die „ellendelingen” — droegen een penning, waarop aan de voorkant stond „Getrouw aan de Koning” en aan de achterkant „tot aan de bedelzak”. Zij bedoelden koning Filips. Die hier in de Nederlanden overigens niet eens koning was. Maar ik bedoel Koning Jezus en Zijn koningschap over de nu nog wel veelszins armzalige hut van David, Amos 9:11. Al kan Hij als onze Middelaar toch nu ook al wel veel. Zijn voorbede bij de Vader voor ons, zie art. 26 N.G.B., vermag veel. Wat zou die Vader Zijn lieve Zoon weigeren? B.v. wanneer er door wene domineesvrouwen om brood gevraagd wordt, brood om te snijden en te smeren voor haar man en kinderkens. Als de Heere Jezus voor ons wil tussentreden bij de Vader, krijgen wij naar Zijn belofte geen bedelzak, maar nieuwe broeders en zusters, ja huizen en akkers, Marc. 10:38. Daarom heb ik eerst wel wat gearzeld, toen ik Ps. 66:12 aanhaalde. Maar ik laat het toch staan. Wie weet wil God dat woord ook aan verschillende wenenden Zions in onze dagen vervullen: Maar gij voerdet ons uit in den overvloed.

Schiedam.

C. VONK

CORRECTIE

In „Opbouw” van 16-1-'70 (13e jrg. no. 37) komt een drukfout voor, die ik, vooral in het belang van prof. J. Kamphuis, wil verbeteren.

Wat er staat op blz. 298, middelste kolom, luidt als volgt:

„Ik zeg niet „leven”, prof. Kamphuis, maar „eeuwig leven”. Uw aandacht wordt daarvoor gevraagd. Anders schrijf ik soms weer voor niets en blijft u de dingen verwarren. Na de kerkelijke ook de dogmatische. Leg toch die oogkleppen eens af.”

Nu de fout.

Dat woord „kerkelijke” had moeten zijn „kerkrechtelijke”. Dus had het zinnetje-inkwestie aldus moeten luiden: „Na de kerkrechtelijke ook de dogmatische”.

De aandachtige lezers zullen het foutje zelf al wel hebben verbeterd. Vooral na wat ik schreef over dat kloppje op die andere schouder van prof. Kamphuis, nl. eerst op zijn kerkrechtelijke en straks — wie weet wat prof. dr. Herman Ridderbos nog eens doet — op zijn dogmatische schouder.

Maar ik heb in het belang van prof. J. Kamphuis de gelegenheid niet voorbij willen laten gaan niet slechts duidelijk, maar zelfs overduidelijk te zijn. Gezien zijn verleden.

C. Vonk

TE BERDE

Voor R. en L.

De redactie ontving ter recensie het boekje van dr. J. J. Buskes, getiteld „Opstanding”. Een uitgave in de horizon-reeks van Zomer en Keuning te Wageningen. Het komt niet zo vaak voor, maar gelukkig een enkele keer wel, dat men liever niet zou recenseren, maar alleen maar dankbaar vermelden. Dat geldt ook van dit boekje. Wat mij betreft: een gouden kleinood. Het beroerde is dat je dan toch de neiging hebt als recensent te gaan zitten lezen. Dat is altijd bij voorbaat min of meer kritisch. Je hebt dan de neiging om te kijken of er niets in staat, waarmee men het niet helemaal eens kan zijn. Natuurlijk doet zich dat nu ook wel voor. Bij een man als dr. Buskes zou men b.v. niet zulk een merkwaardige voorkeur voor de kapitalistisch dynastie van het huis Kennedy verwachten. En zo zouden er wel meer dingen te noemen zijn. Maar de overheersende indruk, die je van dit boekje ontvangt, is die van grote dankbaarheid. Iemand met de gave van dr. Buskes om de zaken duidelijk te stellen en helder onder woorden te brengen, doet een hartstochtelijke oproep om toch vooral aan de feitelijkheid van de opstanding vast te houden. Wat een weldadige roep in deze tijd en in dit leven, dat toch niet anders is dan een gestadige dood. „Tegenwoordig”, zo schrijft dr. Buskes, „zijn er velen, die achter het „echt gebeurd” een vraagteken plaatsen.” En daartegenover handhaaft dr. Buskes met al de welsprekendheid die hem gegeven is, de feitelijkheid van de opstanding. En tegelijk de diepe en rijke troost die zo gegeven wordt aan alle gekwelden, aan allen, die gedurende hun ganse leven door de angst voor de dood tot slavernij gedoemd zijn. Buskes schrijft als een dichter en als een kind. Men moet dan ook een kinderhart hebben om de realiteit van dit alles te aanvaarden en te ervaren. Hij vertelt van zijn zusje van vijf jaar, dat tegen zijn vader zei, toen het ging sterven: „Vaetje, je moet niet huilen, er is een open deur in de hemel”. Hij vertelt van zijn broer Gijs, de jongste in het gezin van zijn ouders, die van de derde klas van het gymnasium tot aan zijn twee en veertigste levensjaar ziek is gebleven en toen stierf en die desondanks nooit opstandig was, al waren niet alle vragen beantwoord. „Zijn ziek zijn was voor hem een symptoom van het lijden van de tegenwoordige tijd, van al het leed in de wereld, en zijn zuchten was voor zijn besef opgenomen in het zuchten van de ganse schepping. Hij geloofde, dat God eenmaal alle dingen nieuw zal maken en alle tranen van de ogen zal afwissen: God alles in allen.” En liever dan verder zelf iets te zeggen over dit boekje tik ik hier af enkele strofen van gedichten van Gijs Buskes.

Als wij gewond van het slagveld gedragen,
U Heer, om vertroosting en lansen vragen,
leg dan uw zegenende handen
op onze wonden, die branden.
Kom tot ons, Heer, in nacht en nood,
blijf ons nabij in onze dood.

Laat, Heer op uw dag, als de laatste bazuinen klinken
en de straten van goud in uw licht zullen blinken,
ons het Nieuw Jeruzalem binnen marcheren,
om voor U, Heer der heren en Koning der koningen
jubelend te defileren.

AMELINK

Gart is vief en zeuventig

Onze vriend Gart is jarig. Dat is ook voor ons een feestdag, want hij is een van onze beste vrienden. U weet wel: een dag in de week werkt Gart aan onze tuin. Hij hoeft het nergens om te doen, krijgt A.O.W. en heeft een oude kous, hij komt niets te kort, maar hij wil niet stilzitten. Daarom werkt hij vijf dagen in de week. Alleen bij mensen, waar hij graag mag zijn; en daar horen wij bij. Vraag niet waarom, want ook Gart heeft zijn eigenaardigheden. Want stel u voor hoe listig die man soms is. Er moet — meent hij — een boom uit, want die beneemt het zicht op dit of dat. Alle bomen benemen het zicht, als je hem gelooft. En daar we meer planten dan rooien staat Gart sterk. Hij blijft erover praten, zo lang je hem tegenspreekt. De zoveelste keer ga je door de knieën en zegt: rooi die boom dan maar Gart, als ik niet thuis ben; maar zeg vooraf niets aan mijn vrouw, die moet het later maar merken. Gart belooft geheimhouding, en samen met zijn vriend Willem rooien ze de boom, ruimen de stoffelijke resten nauwkeurig op, en men kent of vindt zijn standplaats zelfs niet meer. Maar als je de zaak later opbiecht bij je vrouw zegt ze: dat gesprek had Gart ook al lang met mij gehad, en hij had ook mij beloofd er met niemand over te praten. Ziet u, zo is Gart.

—o—

Maar vandaag niets dan goeds, want Gart is vief en zeuventig, op de kop af meneer. En hij raadt niet wat we meebrengen, al krijgt hij drie eerlijke kansen om te raden. „Raden doe ik alleen als ik het niet weet”, zegt hij, „maar wat jullie meebrengen weet ik precies”. Hij zal er elke dag een glaasje van nemen, belooft hij. De dokter heeft het hem namelijk voorgeschreven — nee, niet op een recept, was het maar waar. En Gart blijft er gezond bij: helder van geest, helder van blik en sterk als een paard... nu ja, als een flinke pony.

Hij woont nu al jaren in, sedert de dood van zijn vrouw, bij zijn jongste dochter Nellie en haar gezin. Gart hield een deel van zijn woning zelf, maar de maaltijden en de gezelligheid zoekt hij bij de kinders. En die dragen opa op de handen.

Want opa is de patriarch, het familiehoofd. Hij stik-lacht bij de gedachte alleen, want Gart is niet alleen nederig maar ook geestig. Hij meent, dat je het leven maar „doormekaar” moet nemen, het goeie en het kwaai. Zijn zuster komt broer fielseterer en dat-ie maar een grote jonge mag worden. „Zeker zo as jie?”, vraagt hij aan zijn omvangrijke zus. „Dat huuft niet” antwoordt ze, schommelend van de lach. Wie is de oudste van jullie beiden? wordt gevraagd. Dat is zij, zegt Gart met een duim naar de grote zus. En wie is de wijste? wil ik weten. Gart aarzelt, met een schuinse blik van haar naar mij: dat zal hij dan wel zijn, meent hij. Waarom zo? Want zij is op haar 72ste nog hertrouwd, zegt hij meesmuilend. Dat is waar: de grote zus is hertrouwd op haar oude dag, en aangezien ze ook haar tweede man liefheeft liet ze hem thuis: het is ook zo koud vandaag.

Dan komen de kinderen binnen. Met hun echtgenoten en de niet te kleine kleinkinderen. Voor je het weet zitten ze daar met zo'n vijf en twintig man in de ruime kamer van Nellie. Het jongvolk zoekt elkaar op. De grote zoons laten zich bedienen, de zusters schenken en tracteren en kakelen. „Wat doen je zoons nu precies, Gart?” — Die ene is bij het onderwijs, en die is aannemer, en die is bouwkundig ambtenaar in den Haag en die is...

O ja, dat is dus de zoon, die je altijd meeneemt op vakantie?

Ja zeker, want Gart gaat elk jaar mee naar buiten. Hij wil wel wat meer van de wereld zien dan Vierhouten en Elspeet. Hij is in Frankrijk geweest. En in Duitsland, moffrika zozegd. Hij wandelde alle wandelingen van Echternach, die wij hem hebben aanbevolen. Hij lag aan het Gardameer te bakken in de zon. En hij kwam donkerbruin terug uit Zwitserland. Dit jaar kwam hij per vliegtuig terug van Milaan — op zijn eentje: hij wou wel eens vliegen en dan zaten de kinderen wat ruimer in de auto op de terugreis.

Ben je niet luchtziek geweest, Gart? — Welnee man, waarom luchtziek? Hij had nog nooit zo plezierig gereisd: een mooi uitzicht, een fijne vouwtuil, volop eten en drinken en een stewardess voor hem alleen! En waarom dan nog luchtziek ook?

Een stewardess voor Gart alleen? Dat moeten we weten, hoe hij dat gelapt heeft. Heel eenvoudig, zei Gart. Ze vroeg of ik al eerder gevlogen had, en ze dacht dat ik dan wel zenuwachtig zou zijn. Ze bleef in mijn buurt. En toen ze vroeg waar ik woonde, bleek ze ook van de Veluwe te komen. U begrijpt het al: ze was niet meer van Gart weg te slaan. Ze had hem extra verzorgd, hem kaarten en folders gebracht, veluws met hem gepraat en de afspraak gemaakt, dat ze gauw eens naar Vierhouten zou komen. Alstublieft, van Gart kan een mens altijd wat leren. En tjonge, zo'n knap deerntje meneer, en dat veur de Veluwe! — „Ja, Gart, je bent je tijd altijd wel vijftig jaar vooruit”. Daar zal Gart eens over nadenken.

—o—

En nu moet opa zijn kado's laten zien. Eerst een grote reistas, want hij knoopte zijn bagage altijd nog in een blauwe handdoek en dat vonden de kinderen niet zo fijn. Dan een stel zondagse klompen, geel gekleurde met zwarte ballen en strepen erop — en laat het nu net precies zijn maat zijn. En een half dozijn zakkedoeken, maar dat is alleen voor de sjo, want opa is nooit verkouden. Ze hebben vader ook weer de das omgedaan, maar dat hoefde niet want hij had er al een. En overhemden — toe maar, Gart wordt nog een heer, als hij niet oppast! En sokken, echte nylon sokken, die hij nooit en te nimmer kan stuk krijgen, zegt zijn zuster. Gart heeft zijn mes al open: kan ik het er op wagen? vraagt hij ondeugend. „Heb het hart eens” knort zijn grote zus. Het mes knipt weer dicht: „ze vertrouwt het dus zelf ook niet”, zegt hij tevreden. En natuurlijk een half pond pruumbak nummer 25 van de weduwe — daar kan Gart wel van spugen, maar hij is er dol op.

Gart tilt een enorm beukenblok op het open vuur. Salamanders, wat een knaap — moet die niet eerst worden klein gehakt? Nee, zegt Gart, als het vuur eenmaal goed brandt dan gooi ik er zo'n joekel beukenhout op: die brandt de hele avond door. Het zal wel. Voorlopig druip het water uit de zaagsnede, maar later blijkt het blok heerlijk en eindeloos te branden. „Als ik daar ook al geen verstand van had!”, zegt de oude boswerker. Die jongens konden immers vroeger uit alles een vuur maken, zelfs in de sneeuw!

Wij willen nu maar opstappen, maar daar is Gart op tegen. Het is juist leuk dat jullie er bij zijn, zegt hij; ik word maar een maal vief en zeuventig jaar. En de kinderen willen het ook; we moeten toch samen santjes drin-

ken? Och ja — waar blijven de glazen toch? Stil maar, de vrouwen zijn al lang bezig met de tractatie. En daar komen de gebakjes — nee maar! Denk aan je lijn, gieren de vrouwen.

„Gart, je kinders zitten als olijfplanten rondom je dis — ik kan zien, dat je de Heere vreest”. Gart knikt tevreden en denkt aan zijn vruchtbare wijnstok, die hij moet missen. „Vijf en zeventig jaar, dat is niet misselijk; en je mag je kindskinderen zien”. „Vrede over Israël, zegt Gart, en één achterkleinkind”. Er is wel eens wat geweest (dat komt immers in de beste families voor) maar alles is tijdig bijgelegd. Gart is tevreden. En de kinderen zien de aartsvader naar de ogen.

—o—

De aartsvader vertelt. Van vroeger, zoals alle aartsvaders doen. Van de armoede-tijd. En dat hij 's winters wel doornat „uut de bos” kwam, en voor het haardvuur moest liggen drogen: van de ene kant op de andere kant, want er was maar één stel kleren. De grootste rijkdom in huis was de koperen tabaksdeuze van zijn grootvader geweest: kijk, daar op de schoorsteen. En de oude pieter-eulielampe van moeder was nu ge-elektrificeerd en door Nellie glanzend gepoetst: voor dat oude kreng was toch vijf honderd gulden geboden, begrijpt mevrouw dat nou? Mevrouw begrijpt het deksels goed. Maar Gart is niet zo op antiek (als je lang aan antiek doet word je zelf antiek, meent hij) en daarom begint hij over het stropen van vroeger. Dat leerden zijn oudere broers hem wel. Hoe hij toch met een koperen strikkie aan een eiken stobbe een grof varken had gevangen op het Frusselt, waar jullie nou wonen!

En weet u hoe hij hazen ving? Doodeenvoudig. Hij zette een stokje in de grond, op een hazenwissel. Het haas is altijd nieuwsgierig en als het langs kwam rook het even aan dat stokje, dat er gisteren niet had gestaan. Terwijl het haas dat deed, zag het een volgend stokje, dat er gisteren ook al niet was. En als het daar aan gesnuffeld had zag het een derde stokje. En zo ging dat door. Voor het haas het laatste stokje had besnuffeld voelde het al de dunne koperen strik om zijn hals. En de rest deed het haas eigenlijk zelf: zo iets als zelfmoord. Stropen was dan ook niet slecht: want het haas offerde zich voor de armen.

Nee, dat van die fasanen was iets anders geweest. Dat was meer sport, want die schoot hij op het erf van de jachtschut. Met de windbuks, dat gaf niet zo'n knal. Hij wachtte tot het koppel groot genoeg was en ging dan elke avond in het donker met de buks en de zaklamp naar de woning van de schut. De fasanen zaten ergens in de takken van een grote fijnspar te slapen. Even bijlichten: tik, zei dan de buks. Plof, zei dan de fasant. Wegwezen, zei dan Gart. Verrek, zei dan de jachtschut, de volgende dag. Net als die kerken van jullie classis, vindt Gart, telkens viel er

een af. En toen waren er nog maar vier, toen drie, toen twee, toen nog maar een. Die laatste was het moeilijkste, want de fasanten werden steeds argwanender. Maar eenmaal zei de buks weer „tik”, en de fasant weer „plof”, en Gart weer „wegwezen!”. Met meer schrik dan ooit, want ergens in de boerenkool was een gedaante opgerezen, die met grote sprongen in de richting van Gart kwam. O wat had Gart gelopen: voor zijn leven. Pas vlak bij zijn huis had de jachtschut Gart aan zijn jasje. „En was je er toen bij Gart?” — Welnee, want die fasant lag al lang in de rogge bij de burens, toen de schut hem greep. Hij had niks kunnen doen. Ja natuurlijk was de schut woedend geweest. En toen Gart de volgende morgen voor dag en dauw met de fasant bij huis kwam, was de schut er ook al weer geweest. Gart had om het huis heen gepend, de vogel in de ruimte tussen het huisje en de hooimijt gegooid, zijn vrouw beduid, dat die subiet in dat steegje „naar de wijze der

vrouwen” moest gaan zitten, en de schut waagde het niet in haar richting te kijken.

—o—

Maar nu gaan we toch naar huis. De familie moet ook eens onder elkaar wezen. Het was prachtig Gart, jou tussen je kinders en kleinkinders te zien. — Het was hardstikke fijn, dat jullie er bij waren, vanavond. — En nog goede jaren gewent Gart, hoe meer hoe liever. — Met die wens kan Gart instemmen. „En nog welbedankt voor die ouwe klare, meneer”. — „Zul je nooit op je eentje drinken Gart? Want dan word je een stille drinker!” — Nee, Gart zal altijd met zijn tweeën genieten: hij en de fles. Maar Gart is een matig mens, en gun hem zijn vrijheid. Als de dokter het nu zelf zegt? Bovendien, Gart kent een dokter, nou die geeft het zijn eigen kinderen, dus wat wilt u? En tot het volgend jaar mevrouw, als het God belieft.

Persschouw

VRAGEN AAN EEN VRAGEN-STELLEND DOMINEE

Zoals algemeen bekend is heeft de kerkeraad van de Geref. Kerk (synodaal) van Urk zich scherp gekeerd tegen de aansluiting bij de Wereldraad van Kerken waartoe de generale synode van de synodaal-Gereformeerde Kerken onlangs besloot. In een artikel in zijn kerkblad PRO ECCLESIA besprak ds. Slotman van Urk wat de synodale kerkeraad van zijn woonplaats dienaangaande uitsprak. Speciaal richtte hij zich tot ds. Van Mechelen, de bekende verontruste Urker predikant. Ds. Slotman zette boven zijn artikel „Vragen aan een verontruste dominee”. Hij drong er daarin bij ds. Van Mechelen en de zijnen op aan metterdaad „neen” te zeggen tegen het gecrimineerde synodebesluit en met hem, ds. Slotman, en de zijnen „de gelederen te sluiten”. Als reactie op het artikel van ds. Slotman zond R. Vermij lid van de Geref. Kerk (vrijgemaakt) van Emmen de volgende open Brief aan ds. Slotman de wereld in. Hij zette er boven: „Vragen aan een vragen-stellende dominee”. Hier volgt die brief.

Weleerwaarde Heer en broeder,

Het Nederlands Dagblad van 15 dezer liet zijn lezers kennismaken met uw artikel in „Pro Ecclesia”, waarin u zich richt tot uw collega ds. J. B. van Mechelen, predikant van de Gereformeerde Kerk (syn.) te Urk.

Dezelfde redactie die een halve pagina van het Ned. Dagblad voor de opname van uw artikel heeft willen reserveren, had enige dagen tevoren besloten, afwijzend te beslissen op het verzoek van het Comité-Lezingen te Emmen (bestaande uit leden der vrijgemaakte kerk aldaar) om plaatsing van een advertentie. Het Comité wilde door middel van deze advertentie attenderen op een spreekbeurt door ds. L. J. Goris te Wezep, Gereformerd predikant aldaar, in een Openbare Vergadering op 12 dezer.

Onderwerp van het referaat was: „de kerkelijke moeiten”.

Argumentatie van de Redactie? De Synode heeft gesproken, en nu zullen wij geen vergaderingen meer bij de lezers aanbevelen, waarin sprekers optreden die zich kritisch zouden kunnen opstellen tegenover de Hoogeveense besluiten.

Het contrast is groot: voor uw artikel een halve pagina; voor de advertentie van het Comité-Lezingen geen plaats. Onwillekeurig denk ik daarbij terug aan de juni-vergadering in een zaal te Hoogeveen, waar

ds. G. Janssen sprak, en waar u zich ook onder de aanwezigen liet vinden. U zult mij toestemmen, dat er in deze vergadering een broederlijke gezindheid heerste, en dat kan worden gesproken van een waarlijk christelijke stijl en van een hoog niveau. Hetzelfde mag getuigd van de 3 vergaderingen van gelijksoortig karakter, die tot nu toe in Emmen werden gehouden, met als sprekers ds. G. Janssen, dr. R. H. Bremmer en ds. L. J. Goris.

Niettemin: de Redactie van „ons” Nederlands Dagblad bepaalt, dat vergaderingen als deze niet langer in dit blad zullen worden aangekondigd. De synode heeft gesproken. Toetsing van haar besluiten, ook in de vrije discussie binnen de ruimte der kerk is niet meer nodig. Men hebbe zich slechts te conformeren, en anders...

Wie denkt hier niet terug aan de jaren 1944/45?

Wie denkt hier niet aan de recente ontwikkeling in het geplaagde land der Tsjecho-Slowaken?

Maar nu naar de zaken, die uw artikel aansnijdt. Ik wil u zeggen dat ik uw artikel met grote verbazing heb gelezen. Zou ik het op de voet volgen, dan zou ik met mijn brief een hele pagina Dagblad kunnen vullen. Laat ik mij daarom tot een enkel punt beperken.

Prof. dr. K. Schilder, zo schrijft u aan uw collega, heeft met gevaar voor het leven gewaarschuwd tegen het Nazidom. Zijn collega Greijdanus, en zo heel veel anderen, allen onverdacht gereformeerd, waarschuwen tegen het hiërarchisch machtsstreven der Generale Synode en tegen openbaar wordend verval. Wat is er met hen gebeurd? Ds. Van Mechelen echter, zo schrijft u, loopt geen gevaar, zijn leven te verliezen. Hij hoeft ook echt niet bang te zijn dat hij gevaar zal lopen te worden geschorst.

Maar, ds. Slotman, wát te zeggen van de onverdacht gereformeerde hoogleraren C. Veenhof en dr. H. J. Jager en van die vele anderen, die zijn blijven waarschuwen tegen wat zij terecht als duidelijk onrecht in de kerk beschouwden? Tegen het doelbewust schenden van de beschreven rechtsregels door de schorsende kerkeraad van Groningen-Zuid? Tegen het goedpraten van deze klaarblijkelijke schending door de Generale Synoden, die daarover te oordelen hadden? Tegen het kwalificeren van een onverdacht gereformeerd predikant als „wolf in schaapskleren”? Tegen het onredelijk opdringen aan de ondertekenaars van de „Open Brief” van een exegese van die brief waarvan zij zich zelf nadrukkelijk distancieerden?

Ja, wát te zeggen van zovelen die „neen” gezegd hebben tegen het nieuwste „kerkrechtelijke” kunstje, dat noch met de kerk, noch met récht van doen heeft, en onder de naam „wegroeping” onder ons is geïntroduceerd? Over al deze dingen zwijgt u, als u ds. Van Mechelen aanspreekt. Wél schrijft u: men moest op de Classis maar eens durven zeggen (in 1944, wel te verstaan): nu is het uit. Dan was het met zo iemand gedaan.

Maar: is het onder ons dan anders vandaag?

Ook nú zijn er toch de schorsingen aan de lopende band?

In de meeste gevallen ontbreekt echter, in tegenstelling tot 1944, de (zij het treurige) moed om te schorsen. Men is slim, en ziet kans om zonder tot schorsen over te hoeven gaan, zich van predikant en/of kerkeraad te ontdoen. Men „roept weg” en proclameert zichzelf tot wettige kerkeraad. Men doet dit in volledige vertrouwen op de sanctie achteraf door de Generale Synode. Die wordt immers na de breuk in de Synode van Delfshaven op ongeestelijke wijze, dat wil zeggen: op zóndige wijze, in elkaar gezet tot een gezelschap dat de besluiten waarom het haar te doen is, met algemene stemmen (soms helaas met op 1 na algemene stemmen) kan nemen. Men kan rustig „wegroepen”. Men kan rustig de trouw en de christelijke regels die onder broeders moesten gelden, vertreden. Want men weet tevoren, dat de schending van de trouw zal worden geprezen en zélf tot „trouw” zal worden verheven.

Al deze dingen, ds. Slotman, heeft u tot voor kort geweten. Dus weet u ze ook vandaag nog.

U weet, dat de samenleving is ontworcht toen men met behulp van het woord „noodgeval” heeft goedgepraat, dat de rechtsregels eenvoudig aan de laars werden gelapt. Alsof de kerkenorde er niet juist was, om in noodgevallen heilzaam te functioneren. U wéét, dat gehandeld is naar de regel: het doel heiligt de middelen. Maar u rept van al deze dingen niet tegenover ds. Van Mechelen. Daarmee verliest uw appél op uw collega alle kracht, en verliest uw verwijzing naar 1944 iedere waarde.

Hoe kunt u toch vanuit de door u sinds kort ingenomen positie aan uw collega de vraag voorleggen: „Nám de Synode dat in 1943, als men *neen* zei?” Of: „Wat deed de Synode met de kerk van Bergschenhoek en met andere met name genoemde kerken?” Of ook: „Zei men niet: u moet u conformeren of anders het kerkverband verlaten?”

En hoe kunt u, schrijvend over Urk, aan het adres van uw collega opmerken: „Urk moest het ónrecht veroordelen dat de synode beging, en het ópnemen voor de ten ónrechte geschorste hoogleraren. Urk wilde een eerlijk geweten houden voor God: tóen kwam de breuk. Die zou niet gekomen zijn als de synode het recht van vrijmaking binnen het kerkverband naar art. 31 K.O. had erkend.”

Het moge allemaal waar zijn, ds. Slotman (en: het is waar), maar is het voor ú vandaag de tijd, om dit aan uw collega Van Mechelen voor te houden?

Kan uw collega ánders dan met stomme verbazing van uw vragen kennis nemen, aangenomen dat hij met de praktijken in de vrijgemaakte kerken van de jaren 1967/1969 enigszins op de hoogte is?

Is het gebrek aan liefde dat tot de schorsing van 1944 leidde, van een hogere grootte-orde geweest dan de liefdeloosheid die (in weerwil van de betuigingen van het tegendeel, juist als in 1944) als een verstikkende walm te voorschijn treedt vanuit heel het schorsings- en/of wegroepingsbedrijf van onze dagen?

En dan nog niet te vergeten het volgende: Hoe hebben wij de synodale kerken gebeukt, ononderbroken, ruim 20 jaar lang, door haar ten aanzien van de door háár gepleegde schorsingen vast te pinnen op de toekenning van een draagwijdte aan een schorsing, die zij zelf nooit hebben willen accepteren of wáár weten? Hoe hebben wij in alle toonaarden gezegd en volgehouden dat een schorsing de uitsluiting impliceerde uit het Koninkrijk der hemelen, of althans deze behóórde te impliceren?

Het ging daarbij niet om opinies van individuele personen. Deze stelling ligt vast in de geboorte-akte van het Gereformeerd Politiek Verbond, zij ligt ten grondslag aan allerlei organisatorische arbeid. Zij vormt de inhoud van één der Stellingen van het in 1948 gehouden „Amersfoortse Congres”. Zij werd reeds in 1946 neergelegd in besluiten van de eerste Generale Synode, die na de Vrijmaking werd gehouden (Groningen).

U kénnt toch die besluiten?

U kénnt toch het door die Synode op ruime schaal verspreide Rapport van de betreffende Commissie, onder de titel: „Samenspreking, ja of neen”?

U weet dan, dat de kerken, in meeste vergadering bijeen, in ondubbelzinnige bewoordingen hebben uitgesproken, dat schorsing van een ambtsdrager niet minder inhoudt dan dat zulk één buiten het koninkrijk Gods wordt gesloten. Dat het hem maakt tot een „verrot lid der kerk, der afsnijding waardig.”

U weet evenzeer, dat deze geluiden onder ons pas in de laatste jaren zijn gaan verstommen. Namelijk: zodra wij zelf begonnen te schorsen, omstreeks 1963. Aanvankelijk nog wat schuchter, maar langzamerhand wat meer verstaanbaar, rees de vraag: „nou ja, hebben we op dit punt misschien niet wat overdreven?”

Pas in 1967 waagde iemand het, in het Gereformeerd Gezinsblad over te stappen van de vragende

naar de stellende vorm: het móest er toen wel uitkomen.

Dr. J. Douma schreef toen namelijk, dat naar zijn overtuiging een stelling als de bedoelde in *rustiger* tijden, dus bij rustiger overweging, niet uit de pen van prof. K. Schilder zou zijn gevloeid.

(Alsof het een privé-gevoelen van Schilder betrof in plaats van een duidelijke generaal-synodale uitspraak. Of wordt hier gesuggereerd, dat Generale Synoden tóch in het kielzog varen van een hooggeachte hoogleraar in de theologie? Een gedachte, die men graag ván zich zou willen kunnen zetten.)

Feit is, dat onder ons vele malen is geschorst. Maar waar waren de grote woorden, die wij goed achtten voor de synodale schorsingen? Ja: het blad „Opbouw” heeft volhard in het wijzen op de schrikkelijke ernst van een schorsing, en het is mee om die reden voorwerp van verguizing geworden in kringen van de schorsers van vandaag.

Feit is ook, dat er vandaag 2 onverdacht gereformeerde hoogleraren, 2 dito lektoren, 70 à 80 gereformeerde predikanten en meer dan 20.000 kerkleden buiten hun wil „buiten het kerkverband” staan te staan.

Ook daarover, ds. Slotman, spreekt uw artikel niet. U vertelt ds. Van Mechelen wél, welke kerken in 1944 buiten het verband gezet werden.

Weet u nog, wat wij toen aan de Synode gevraagd hebben? We hebben gevraagd, in volkomen oprechtheid: „Buiten het verband staan: kán dat óók? Bestáát daar dan iets buiten het verband? Is daar dan nog wat anders dan de hél?”

Dwaze vragen, zo zou men vandaag geneigd kunnen zijn te denken. Zij wáren het niet. Zij werden in oprechtheid en in ernst gesteld. Dat kon, omdat men met mond én hart beled te gelóven één heilige, algemene, christelijke kerk, de gemeenschap der heiligen, die de Here Christus in onverderfelijkheid liefhebben.

„Buiten het verband”. In 1944 een schrikkelijke realiteit. „Buiten het verband plaatsen”. In 1944 in onze ogen een huiveringwekkende daad.

Vandaag? Een routine-handeling. Uitgevoerd met een even ontstellend als geestloos gemak. Op een wijze, die nauwelijks uit de buurt van het lachwekkende schijnt te willen blijven.

Uw artikel, ds. Slotman, dat mag niet onvermeld blijven, gewaagt van de *begeerte*, die bij ons zou voorliggen, om in deze relativistische tijd de belijdenis der Waarheid te handhaven. Een begeerte, die te loven is. Maar zelfs dit lovenswaardige in de genoemde begeerte, (aangenomen dat zij de wáre drijfveer is in alles wat geschiedt) kan geen verontschuldiging meer vormen voor het *wanbedrijf*, waardoor de vrijgemaakte kerken zich met name in het jaar onzes Heren 1969 hebben bevlekt. Zózeer bevlekt, dat de vraag gesteld moet worden, of zij zichzelf niet hebben *gedenatureerd* van Kerken van onze Heer Jezus Christus tot instituten tot handhaving ener historisch zich ontwikkeld hebbende religieuze stroming.

Mijn brief moet naar een einde. Ik trachtte u enige feiten voor te houden die in uw artikel node gemist worden. Men kan niet verzwijgen dat onze kerken, hoewel zéggend de belijdenis te „handhaven”, duizenden uitdreden wier liefde voor Schrift en belijdenis onverdacht is.

Men kan niet verzwijgen dat de „handhaving” van de belijdenis geschied is onder verkrachting van de regels die de Schrift stelt voor de wijze van verkeren in het Huis Gods; regels die in de belijdenis en in de kerkenorde ook zijn terug te vinden.

Al ware het dat wij de gave der profetie hadden, en wisten al de verborgenheden en al de wetenschap, en al ware het dat wij al het geloof hadden zodat wij bergen verzetten, en hadden de liefde niet; wij waren *niets*.

Vanuit de kerkelijke opstelling, voor kort door u gekozen, waarbij u ook die broeders te-Urk verliet, die evenals in 1947 om des gewetens wil „neen” gezegd hebben, kunt u, (dat is mijn overtuiging), niet uitgaan tot ds. Van Mechelen of tot wie mét hem verontrust zijn met het voorstel: laat ons de gelederen sluiten.

De uwen (de kerken „binnen het verband”) dienen dan eerst de schande weg te doen waarmee zij zichzelf overladen hebben en waarmee zij de Geest hebben bedroefd.

Als ds. Van Mechelen en „de zijnen” gelederen zullen sluiten, dan verhoede de Here dat zij dit doen met zulken, wier ongerechtigheden in het uitwerpen die van de uitwerpers uit 1944 verre overtreffen. Die de weg geweten hebben, wacht een zwaarder oordeel.

Aangaand u en mij: mogen wij blijven zoeken naar de kerk die in de zin der N.G.B. wáár, en daarom katholiek wil zijn.

Met hartelijke broedergroeten,
w.g. R. Vermij.

EXAMEN

Gij zat achter de tafel Heer, ik zat er bevend voor.
Ik moest bekennen, 'k had veel harder kunnen werken;
Gij zoudt het na het eerste antwoord zeker merken.
Ik vreesde voor het resultaat — ik kwam er vast niet door!

En naast U aan de tafel schreef Uw Zoon zijn protocol;
Ik moest op zoveel vragen het antwoord schuldig blijven
en groter werd mijn angst, terwijl Hij zat te schrijven,
want ... er stond haast geen enk'le plus ...
van minnen stond het vol!

En toen ik wachtte op de uitslag wist ik: 't Is niet goed!
Maar Jezus riep mij binnen — 'k voelde d'adem stokken:
Ik was geslaagd! Niet door mijn eigen harde blokken:
Hij maakte van de minnen kruisjes met zijn rode bloed ...

(met excuses voor overname aan de
onbekende dichter of dichteres)

stichting
redt
een
kind

„Toen zeide de HERE tot den satan: Hebt gij ook acht geslagen op mijn knecht Job? Want niemand op aarde is als hij, zo vroom en oprecht, godvrezende en wijkende van het kwaad”. Wat een prachtig getuigenis krijgt Job hier, niet van mensen maar van de Here God Zelf. Wat deed Job dan wel allemaal, dat de HERE zo over hem sprak? In hoofdstuk 29 zegt Job: „O, dat ik was als in vroegere maanden, als in de dagen toen God mij behoedde... toen Gods vertrouwelijke omgang in mijn tent toefde; ... ik redde den ellendige die om hulp riep, den wees en die geen helper had, de zegenwens van wie dreigde onder te gaan, kwam op mij, en het hart der weduwe deed ik jubelen; ... een vader was ik voor de armen”. Job vergat de armen niet.

„De armen hebt gij altijd bij u”, zei de Here Jezus en dit woord uit de Bijbel is zeker in vervulling gegaan. Misschien hebben we deze armen niet meer in onze eigen omgeving, maar de krant, de radio en de televisie zorgen er wel voor, dat we niet vergeten dat ze er zijn. De armoede in India is de laatste tijd vrijwel uit het grote nieuws verdwenen, maar daarom is ze er nog wel en de HERE opende hier voor ons een deur.

Een van onze broeders moest voor zijn werk naar India en omdat hij een paar dagen kon vrijmaken, heeft hij een bezoek kunnen brengen aan The Children's Home in Bhogpur, het kindertehuis dat het dichtst in de buurt was van de plaats waar hij moest zijn.

We waren blij met zijn verslag. In dit tehuis zijn ca. 150 kinderen, allemaal kinderen van lepra-patiënten. Wij hebben altijd gedacht dat deze kinderen daar waren, omdat ze ziek zouden worden, indien ze bij hun ouders zouden blijven. En dit is ook zo, maar wat we niet wisten is, dat deze kinderen door de maatschappij worden verstoten. Het zijn kerngezonde kinderen, maar als ze van hun ouders weg moeten is er niemand die zich

met hen wil bemoeien, niemand die hen helpt, niemand die zelfs maar een woord met ze wil spreken. Denkt u zich de grote eenzaamheid van deze kinderen eens in. In dit tehuis hebben de kinderen het goed. Ze zijn gezond en levenslustig. Grote aandacht wordt er aan hun opleiding besteed. Wanneer deze kinderen namelijk een vak kennen en ze daardoor met meer ontwikkelde mensen in aanraking komen, worden ze wel door de maatschappij geaccepteerd. U begrijpt dus hoe belangrijk dit voor deze kinderen is.

Ook geestelijk voelde onze broeder zich bij The Children's Home goed thuis. Dit Tehuis gaat uit van de Reformed Presbyterian Church in Amerika en de geestelijke eenheid was direkt merkbaar. Er is hier nog een lange wachtlijst, maar men kan geen kinderen meer helpen, omdat men geen mensen heeft om voor ze te zorgen. De heer Fiol, de leider van The Children's Home vroeg dan ook, of er vanuit Nederland mensen zouden willen komen werken. In de allereerste plaats is een secretaresse heel erg nodig. En verder zou de komst van een echtpaar erg gewenst zijn. Het echtpaar Fiol staat nu alleen voor de zorg van al deze kinderen. Ze worden daarbij wel geholpen door enige indische helpers, maar deze hulp is niet voldoende. Vanuit Amerika heeft men geprobeerd om mensen daarheen te krijgen, maar alle visa werden geweigerd. Wie van u wil helpen? Ook vanuit Nederland

Hier ziet U een foto van het weeshuis,
toen het nog in aanbouw was.

zal een visum waarschijnlijk wel problemen opleveren, maar we zouden dit graag willen proberen. De Reformed Presbyterian Church in Amerika is bereid de kosten voor de uitzending te betalen. Wie ziet hier een taak?

De heer Fiol gaat met zijn gezin binnenkort voor een jaar naar Amerika om een keelaandoening, die hij heeft gekregen, te laten behandelen. Zijn broer neemt zijn taak dan zo lang over, nl. van 10-13 januari. Indien u er voor zou voelen in India bij The Children's Home te gaan werken, dan kunt u de heer Fiol hier ontmoeten en alle inlichtingen van hem krijgen. Denkt u er wel aan, dat u daar met nederlands niet terecht kunt. Uw engels moet goed zijn. Voelt u er voor, wilt u zich dan in verbinding stellen met ons secretariaat: Burgemeester van Tienenweg 37, Diemen. Tel. 020-59944.

Het is nog december als wij dit schrijven. Als u dit leest zal het nieuwe jaar waarschijnlijk al begonnen zijn. Wij kunnen het niet nalaten om aan het einde van het jaar een terugblik te werpen op het afgelopen jaar. We hebben door uw gaven heel wat hulp kunnen bieden en we zijn dankbaar hiervoor. Aan het begin van het jaar waren er 60 indische kinderen hier „geadopteerd”. Dit aantal is nu gestegen tot 191. 80 kinderen hebben het hele jaar door twee maaltijden per dag gehad door het middagmaalprogramma van de Bethel Fellowship. De f 1.000,— die hier iedere maand voor nodig waren, konden geregeld door ons worden betaald. Het weeshuis van de Bethel Fellowship is klaargekomen. Het geld dat nodig was voor de inrichting hebben we ook nog kunnen sturen. Hier ziet u een foto van het weeshuis toen het nog in aanbouw was. Het bestaat uit drie gebouwtjes: één voor de kinderen, één voor het personeel, en één, waarin de eetzaal en de keuken zijn ondergebracht. We zonden ruim f 14.000,— voor de hongersnood in het gebied van de Bethel Fellowship. Een tweedehands vrachtauto kon voor de helft van dit geld worden gekocht en hiermee is men de dorpen langs gegaan om voedsel en water te brengen. We konden nog aan al „onze” kindertehuizen extra geld sturen voor de kinderen, waarvoor nog geen verzorgers waren gevonden. Ook zijn er vele zakken kleding, die u ons gaf, naar India verzonden en daar met grote dankbaarheid ontvangen. Een partij melkpoeder is nog onderweg.

Na dit alles, is onze kas nu praktisch leeg. We doen dan ook een dringend beroep op u ons weer te helpen. Velen van u geven reeds, maar u geeft nog niet allemaal. Ook hier geldt het: vele kleintjes maken een grote. De mogelijkheden om te helpen in India zijn vele. Daarover een volgende keer graag meer. Maar zonder uw geld, en nog belangrijker, zonder uw gebed blijven deze mogelijkheden onbenut.

Stichting „Redt Een Kind”.
Postrekening: 1599333 t.n.v.
onze Stichting te Zwolle.

Tweemaal helpen

5 en 15 januari 1970

Twee belangrijke data in het leven van De Driehoek. Op 5 januari wordt de uitbreiding van De Driehoek in gebruik genomen. Dit betekent, dat het leervertrek en de vergaderkamer weer vrij komen. Waar maandenlang teveel mensen in een te kleine ruimte met elkaar moeten verkeren ontstaan gemakkelijk spanningen. De voorbije maanden waren daarom voor de groepsleiding en de groep als geheel zeker niet gemakkelijk. Daarom kan diepe verwondering ons vervullen, wanneer we erop letten, dat alles inocht gaan zoals het ging. Verwondering over en dankbaarheid voor het vele, dat de Heere ons gaf om niet.

5 januari krijgen we dus een verhuizing van de ene groep naar de andere. Vanaf deze dag komt er dus weer ruimte voor nieuwe bewoners.

15 januari is de dag van de officiële opening, die zal plaats vinden 's middags om half vier en zal worden verricht door de heer H. Koelewijn, bestuurslid van de W. Pon-Brinkhuisstichting. Hieraan voorafgaand wordt een samenkomst gehouden in „de Open Haard”, Ede. Vandaag, 16 december, worden de uitnodigingen verzonden. Wie er geen ontvangt en toch van zijn belangstelling, blijf wil geven, is uiteraard van harte welkom. Dit geldt in het bijzonder voor

hen die in een bepaalde concrete vorm uiting willen geven van hun medeleven met de arbeid van de Stichting.

Aktie twee-en-een-kwart

Het doel was: f 225.000,— lenen tegen afgifte van schuldbekentenissen en een door de geldgever of -geefster zelf te bepalen rentevergoeding, die echter niet hoger dan 5% mag zijn. Tot heden werd een bedrag van rond f 135.000,— aan leningen ontvangen. Eerder spraken we reeds af uiterlijk 31 december tot een definitieve afrekening te komen. We zullen het gestelde doel, zoals dit in het bedrag werd uitgedrukt, wel niet bereiken. Dit doet ons zeker niet minder dankbaar zijn. Belangrijker dan de bedragen zelf zijn de belangstelling en het medeleven welke daarin tot uiting komen. Nog belangrijker is echter de hierin zich manifesterende liefde van onze hemelse Vader. Het geld en veel dat ons lief is, is aan de vergankelijkheid onderworpen, doch Zijn liefde, door ons in geloof herkend en in geld tot uitdrukking gebracht, is vandaag vast en zeker en blijft dan ook morgen. Hij, die ons droeg in het verleden, is er in de toekomst reeds. De werkelijke waarde van ons helpen wordt nimmer bepaald door de deskundigheid van onze hulpverleningstechniek, doch alleen door de reinheid, de zuiverheid van ons hart tegenover de Heere en de naaste.

Voor deze en geen andere hulpverlening werd en wordt nog tot 31 december de aktie twee-en-een-kwart gevoerd.

Verantwoording giften

Teneinde niet meer plaatsruimte te vullen dan strikt noodzakelijk is, werd eerder besloten de giften niet meer afzonderlijk te vermelden. Ditmaal wil ik nog een uitzondering maken omdat het nadrukkelijk werd gevraagd. Ontvangen werd van „... buitenverbander f 1.000,—”. Deze gift vermeld ik met voldoening; te meer omdat tot heden over 1969 blijkbaar weinig collecten of giften werden ontvangen van kerken of leden van kerken buiten het verband. Dit betreft tevens de aktie twee-en-een-kwart.

Met meer dan gewone belangstelling zie ik uit naar de giro-overschrijvingen over de laatste veertien dagen van 1969. Collecten, giften en leningen kunnen worden gestort op postrekening nr. 452325 t.n.v. de Stichting Gereformeerde Kinderbescherming, Ede.

KERKNIEUWS

BEROEPEN: te Zalk en Veecaten: ds. J. Stuij te Wieringermeer; te New Westminster (Can.): ds. W. Wieringa te Berkel en Rodenrijs; te New Westminster (miss.dienst in Brazilië): ds. C. van Spronsen te Carman (Man.).

BEDANKT: voor Haarlemmermeer-Oostzijde: ds. C. Bakker te Oldenzaal en Glanerbrug.

DS. J. C. Janse — Donderdag 22 januari jl. was het 25 jaar geleden, dat ds. J. C. Janse als predikant in Rijswijk werd bevestigd. In 1952 werd hij dienaar des Woords in Zutphen, welke standplaats hij in 1968 verwisselde voor Velp en Oosterbeek.

HAREN — De classis Groningen heeft met algemene stemmen uitgesproken, dat de 4 kerkeraadsleden te Haren, die de gemeente wegriepen van achter de meerderheid van de kerkeraad, erkend dienen te worden als kerkeraad van de Gereformeerde Kerk te Haren. De meerderheid van de kerkeraad (ds. J. Zwart c.s.) mag niet als zodanig erkend worden, zolang zij blijven bij hun besluit van 19 november jl. om de kerken buiten het verband te blijven erkennen.

BAARN — De kerkdiensten worden sinds 1 januari 1970 gehouden in de Chr. Geref. Kerk aan de Nassaulaan.

De aanvangstijden zijn: 10.30 en 16.30 uur.

ALKMAAR — Geref. (vrijgem.) Huisgemeente, scribaat (adreswijziging): J. F. van de Vate, Weissenbruchstraat 10, Alkmaar, tel. 02200-20331.

G.S. HOOGEVEEN — In de vergaderperiode van 13-16 januari behandelde de synode hoofdzakelijk twee zaken, nl. de positie van de legerpredikanten en de „schuldbelijdenis” van de synode der Gereformeerde (syn.) kerken. Wat het eerste betreft, besloot de synode, tegen de commissie-meerderheid in, het instituut van de legerpredikanten te laten voortbestaan. Wat het tweede betreft, hield de synode zich langdurig bezig met het opstellen van een antwoord, waarin genoemde „schuldbelijdenis” wordt afgewezen.

Vrijdag 30 januari zal D.V.

Ds. Vonkeman

zending in Afrika,
spreken over de zending, in één van de zalen van de „Goede Herder Kerk” te Hoogeveen.

Belangstellenden uit de omtrek van harte welkom.
Aanvang 8 uur.

Gevraagd:

all-round timmerman

BESCHIEDEN WONING
BESCHIKBAAR.

Fa. M. Busstra en Zn.

Aengewirderweg 129, Luinjeberd (Fr.)
Post Heerenveen.
Tel. 0 5131 - 218 - b.g.g. 302

vakantie... naar de Veluwe!!

Diverse Bungalows beschikbaar voor de Pinkster- of grote vakantie.

Vóór- en naseizoen aanmerkelijke reductie.

Wij hebben een eigen kinderzwembad.

Ook met uw tent of caravan bent U hartelijk welkom.

Ter overname een 5-persoons caravan met complete inventaris.

CAMPING EN BUNGALOWPARK

„ACKERSATE”

Harremaatweg 26 — Voorthuizen
Telefoon 0 3429 - 1274

DE TOESTAND DER DODEN

Wat betekent de dood voor een mens?

door H. W. den Haring

Derde druk.

67 blz., prijs f 1,50

Uitgave Comité tot verbreiding van de Waarheid der Schriften, Adm. Raephorststraat 20b, Rotterdam.
Giro 346974.

Avontuurlijke dame, 28 jaar, Ger. vrijgem., zoekt een avontuurlijke man om eventueel

EEN DEGELIJK HUWELIJK

op te bouwen.

Brieven onder nummer 23170 bureau „Opbouw”, Slotlaan 220, Zeist.

Jongeman, 22 jaar,
zoekt

KENNISMAKING

met een serieus meisje, leeftijd 18 tot 23 jaar.

Brieven met foto op erewoord retour, onder nummer 24170 bureau „Opbouw”, Slotlaan 220, Zeist.